

Lumekübemeid alla

Jaan Tänavots

Sisukord

LORILAUL.....	7
PISIPOJALE	9
Sama tee, kus varem olen käinud	10
VAREMED.....	11
See öö minu juurde tuli,	12
Üht koomilist kuju	13
Juba on valminud viljad.....	14
Rõskes tuules kõssitavad pajud,.....	15
EHA AEGU – Algne versioon	16
Ma pole mees, vaid märgistatud aatom.	17
Veebruar – tuisukuu.	18
November oma poriga	19
Üks aken päeva, teine pimedusse,	20
On ööbikud jälle saludes.....	21
Veerema, kivid, veerema,	22
Kask seemneid puistab, lõpetades suve.....	24
HILISED SONETID.....	25
Noorusepäevi raiskasin	27
Haab lehed pilland.	28
Sügistuul,.....	29
Oli üks öö, millal oleksid võinud saada minu omaks.....	30
IKKA LIIVIST MÕELDES	31
IKKA LIIVIST MÕELDES	32

LUMEKÜBEMEID ALLA	33
Paduvihm.	33
GLATSIAAL	34
Kuu – külm nagu vasetükk pakases.....	35
Lumekübemeid alla	36
Vesine.....	37
Jänku, jänku, väle mees,.....	38
KITS KAPSAAIAS	39
Kibuvitsu veel õitseb	40
Kuskil oli rada,	41
Kukkus vette üks sätendav täht,	42
Suur meri on täna nii sinine.....	43
Vihma peksab akende vastu	44
Hiline jaanikuuõhtu.	45
Näe kirevärvilisi sügislehti	46
Hulgub tuul juba akna taga,	47
Metsavälule minuga täna sa tule,.....	48
Rinnuni kasvand on hein,.....	50
Ööst tõusis taeva pilvi suuri, raskeid.	51
Koltund on kõrs, mis oli veel haljas,	52
Vihma sajab – arutumalt palju,.....	53
ÖISES ÄIKESES	54
Lehti langeb teele, lehti varajasi,.....	55
Siis, kui luulet ei viitsi lugeda.....	56

KODUTUD	57
Jälle sajab ja sajab ja sajab,	59
MÄRTSIÕHTU	60
Tume kirikutorn vastu eha	61
Mis paneb lapse keksima?	62
Ma kõnelen veel sinuga.....	63
Kõledal talveõhtul.....	64
Lähed ses kevadesajus.....	65
Su pelgust tunnetan ma igal sammul,	66
Kas mäletad? Tavaks on öelda.....	67
Vari on kadunud teelt,.....	68
Vaikel karikakral oma õnn –.....	69
Vana ja väsinud, istun norgus,	70
AHVATLUSMARJAD.....	71
Purde all väsinud veed,	72
SURNUD MUTT	73
Raskelt astus üle välja.....	74
Näe, odraped kaldunud kummuli –	75
EIT.....	76
HOBUSED.....	77
Vana ja küürakas puu,	78
Üle mäe läksin ma, üle mäe	79
VAARIKATE KÜPSEMISE AJAL	80
RINGMÄNGULAUL.....	81

Kolmkümmend kraadi on pakane.....	82
Tuul tuli mu õunapuu latva.....	83
Kõledad koidikud tõmbavad.....	84
Rahutus päevast päeva	85
Kased kraavide kallastel.....	86
Punaste rooside und nägin.....	87
SAKSAUUL	88
NÕIUTUD MEES	89
Pakase ring sai täis	90
Akna taga sireleis sahistab vihm	91
Kuskil maade ja merede taga.....	93

LORILAUL

See juhtus siis, kui kikas
läks tülli kukega,
kui vari venis pikaks,
kurg tuli pupega.
Eit jooksis perest perre,
ta järel koerteparv,
kui hunt sai hamba verre,
kui lehmal murdus sarv.
Kui vanal piimamäral
lõi äkki jalga prei,
kui ees veel oli värav,
kui alles kasvas hein.
Kui vanker nõudis mäaret
ja röövik õuna sõi,
kui nisupõllu ääres
taat lehma taga jõi,
Mis ajal see just sündis,
ma isegi ei tea,
kuid tean, et traktor kündis,
sel korsten oli peal.
Ja korstnast suitsu pahvis
see raudne künniruun,
poiss seda järel ahvis,
et kõveraks jäi suu.

*

Maria Magdalena,
ma sulle olen truu,
kuid näha sind ei taha,
vaid vahin parem kuud.
Mis sest, et koolipapaks
ma olen sinule
ja loomataltsutajaks
sa oled minule.
Kitarrimängu saatel
ma aknast välja kaen
ja uue tunde pinget
nii enesesse laen.

PISIPOJALE

Tuul tuhiseb akende taga,
septembrikuu rajutuul.
Sa sügavalt juba magad,
leebe lapsenaeratus suul.

Ei kuule sa tormimüha,
ei piksemürinat.
Kõik päevad on sul veel pühad
ja tundmta kirg ja patt.

Oh jääski see nii, et ei kuuleks
sa tormi ja pikse häält,
päevad oleks kui lapselik luule,
taevas suviselt siniseks jääks.

Ei jää, ei jää, tean seda
Liiga lihtne siis oleks su tee,
nii tormi kui päikesega
sul tegemist tuleb veel.

Aga praegu sa rahun magad,
leebe lapsenaeratus suul,
kui tuhiseb seinaga taga
septembrikuu marutuul.

1972?

Sama tee, kus varem olen käinud
ja neid kaski palju kordi näinud.

Nüüd neil ladvus lehed kahisevad –
siia on juba jõudnud kevad.

Ükskord läksime siin kahekesi...
Jäljed ära uhtund sulavesi.

Võtaks õie, ennustaks ta järgi...
Mets on täis vaid. lehti kastemärgi.

Sinilillelt õielehed langend,
närbunud on ülasedki ranged.

Nukker kannike vaid valgust püüab,
hüüab päikest, nagu sind ma hüüan.

Hõiked kaovad okste kahinasse.
Õhtu käes, kuid südamel on raske.

1960

VAREMED

Vaikivad varemed, aastatest puretud,
seisavad jälle mu teel.
Täna nad näivad nii kerged ja muretud
otsekui peole viiks tee.

Päikene luitunud müürisid kullatab,
väheneb iidsuse hõng.

lohiseb raskelt mu kõnd.

Olen vist isegi muutunud varemeks,
mõttele langend kui võrk.
Tahaksin küll ju, et edenen, arenen,
aga ma olen liig nõrk.

Just nagu aastad mu õlgasid rusuksid,
sulele asetaks käe,
Ükskõik mis salmi juurde ka asuksin,
tulemust ikka ei näe.

Praegu nii kerge, nii lihtne on murduda,
katsutav käega on krahh.
Laup võib küll tähtsatest mõtetest kurduda,
aga jääb järele – praht.

Laiali veab selle väikseimgi tuuleke,
aga ei parane ma.
Kallis, näed, sõrme ma andsin kord luulele,
tagasi kätt nüüd ei saa.

See öö minu juurde tuli,
minu tahtmisest ta ei hoolind,
oma nukruse minule andis
nii päevatöösse kui voodi.

Veel midagi otsekui kumaks –
kas kuu läbi pilveudu?
Või kusagil keegi lubab
pikka ja kibedat sadu?

Kusagil keegi lahkus,
jättes vaid jäljed maha,
need jäljed, mis mitte kuidagi
kustuda ära ei taha.

Keegi lahkus ja üle taeva
tõmbas tumeda ööraske pilve
ja raskeks ja tumedaks muutis
mu südame ja ilme.

Võta mu hingelt see hämu,
võta see sudu ära,
et ma selgelt ja rõõmsalt
võiksin olla taas sinu päralt.

Õht koomilist kuju

ma peeglist näen.

Sel on silmad ja kõrvad

ja nina ja käed,

kuid see kuidagi veidralt

seisab koos

ja mullegi muige see

huulile toob.

Ja parata koomik

miskit ei saa,

et endale vastu

selt vaatan ma.

Juba on valminud viljad.

Kahju, et sina veel valmis ei saa

ning ladvaõunana sülle

ei lange sa. mulle

ja ainult unistust, igatsust

minu jaoks on täis su süle.

Nõnda sa, rõõmus ja rahulik,

minust otsekui sammud üle.

Rõskes tuules kõssitavad pajud,
pruunid oksad nõretavad sajust.

Hall on taevas, porine on maa,
tuul ei vaiki, otsa vihm ei saa.

Nõtked oksad näevad härmaund,
näevad ümberringi palju lund.

Näevad – juba langeb laiu helbeid,
idataevas kumab säravselgelt,

Näevad ...Aga ümber hall on maa,
tuul ei vaiki, otsa vihm ei saa.

EHA AEGU - Algne versioon

On külmad ilmad. Igal õhtul nüüd
mu palatisse kumab ehavalgus
kui igatseja kirglik kutsühüüd,,
kui valus keeldumus, kui lõpu algus.

Ei soojenda see kaugel valgus veel,
vaid kõrgelt külmalt silmitseb ta mind.
ja eha valgel lumme tuisand teel
veel viimseid teri otsib väike lind.
Mis sest, et varblane, kuid siiski elav hing...

Nälg pugus, silmis väsimus ja tusk,
ta sooja otsima läks räästa varjust.
Õö tõuseb, taevas juba sinimust
ja aknad jäätuvad, tuisk hangeharjul.
On hea, kui leidub siiski mingi usk,
jääb lootus sooja saada – kasvõi räästa varjust.

Läks valu ära. Tähekene jäi
ja minu poole kõrgelt vaatab nüüd.
Siin palatites uni juba käib
ja kustub igatsus ja kustub kutsühüüd.

Üks täheke ööd valgustama siiski jäi.
29.1. '70

Ma pole mees, vaid mürgistatud aatom.

Ei tunne haigena ma küll ju end,
kuid maailm, mis mind siamaani saatnud,
on äkki kaheks pooleks lõhenend.

Üks on mu elu-olu senimaani
ja nagu teispool laia-laia kraavi
kõik see, mis siapoole senist jääb,
kus olen mina, ohumärgid ihus.

On kõige hirmsam see, et ma ei mürgand,
et hävingu ja laose terav nõel
mu ihusse on haava juba torgand.

Ei tunne praegugi, et tõbe põen
ja ainult teadmine, et tige loom
kuldhammastega minu hinge järab,
kui küsib: mis saab mõne aja pärast.

Üks kaaslane end juba üles poos
ja teine jõkke hirmud peita tahtis.
Nad saidki oma viirastustest lahti.

Mul pole jaksu surma viskuda,
sest elan veel ja tahan uskuda,
et homme käes veel pole viimne piir,
vaid siis, kui jälle kevadvihma sajab
ja habras võrse maast end välja ajab,
ka mina ikka veel ja jälle olen siin.

Kas vabasurm on ikka lahendus?

Veebruar - tuisukuu.

Oodata on siis meil tuisutuult
põldudelt üle ja mööda teed
veel ja veel.

Umbunud juba on metsaveer,
umbunud maanteed ja jalgsirajad.
muudkui neid lõputult lahti aja,
kuigi on tühi vaev ju see.

Ikka ja jälle koidu ajaks
hanged taas kõrged tassitud teele,
ukse alla ja seina äärde,
kui öö otsa hangel vonkleb ja väänleb
sihisev-sahisev tuisukeel.

November oma poriga

toob meile südamesse tuska.
Kord külma vihma nõristab,
kord rahet sinna sekka viskab.
Ja päev on imelühike.
Tööhulk, mis tehtud valgel ajal,
on praegu imetühine,
sest pimedus meid tuppa ajab.
Kes aga vapram, trotsib lõrtsi
ja suundub klubisse või kõrtsi.

On juba ammu läinud luiged
ja raskeis pilvis taeva all
ei kõla enam kurba huiget.
Võiks juba kätte jõuda talv.
Võiks jõuda küll, kuid veel ei tule.
Maa harva üksnes kahutab
siis jälle madalrõhkkond tuleb,
vihm maad ja metsa nahutab
ja nagu vähe oleks sajust,
tuul paisub märatsevaks rajuks

Üks aken päeva, teine pimedusse,
üks valgusesse pärani on valla
ja teine täis on süsimusta ööd.

Samm siia astuda ja teine sinna...
ei ole vaja teab kui palju minna,
et ilust välja jõuda inetusse,
et sätendava tähe poole sööst
saaks hoopis langemiseks ülalt alla.

On imelik – jah, tõesti imelik,
et ise selle juures me ei märka,
mis suunas üleüldse kulgeb tee.
Ees ootad teab mis imeimesid
ja usud, et su rajal õisi tärkab
ja hiirekõrvus mets sind ootab ees.

Siis ühel tusatunnil saad sa aru –
ei olegi sul palju päevi varuks,
vaid juba valmis segatud on kihvt
su argipäise elu karikas
ja kogu elu pole olnud muud
kui tänav, töö ja kivimaja trepp,
mis kaheksandale korrusele viib.
Seal on su kodu nagu linnupuur.

Kõik ülejäänud, mis su elu ehtind,
on nagu lillepoti ümber krepp.
Eal pole teind sa omaenda tahtmist

On ööbikud jälle saludes.

Enam mina ei ole ööbik.
Oma praegustes hingevaludes
kui perutav eesel ma röögin.

Mu kevad läks mööda. Ja sellega
ühes kadus mu tunnete ehtsus.
Igat jooki, näib, juba joonud ma,
tundnud kõike, mis ülepea tunda saab,
kõik näib kordus kord kunagi tehtust.

1967?

Veerema, kivid, veerema,
veerema, südamekivid.

...kui ookean mu arm on suur...

Seda tillukest lätet on toitnud
üks maa-alune salanire.
Ei kasva, ei kahane, kao.

Tuleb raba järve kohale,
kui järv kord kinni kasvab.
Ja mets ükskord raba kohale.
Allikas kinni ei kasva,
ei allikas kasva, ei kahane,
kuid allikas neelab kord heinamaa,
ja karjamaa, neelab põllumaa
ja kasvab suureks nukraks allikasooks.

Tuliseid kive mu allikasse,
tuliseid südamekive.

Veerema, kivid, veerema

Kus lemmelill, kus konnaluga,
kus vaevakask, kus jänesevill,
kus vesihernes hulbib vees,
teed sinna tunnen ammu juba –
seal võlukäpp mind ootab ees.
All suvetaeva sooja sina
kesk tarnamättaid alliksoos,
ta õitseb, lõhnab ergutina,
mis valu jälle hinge toob.

Ja koovitaja kaeblik hõige
toob mälestusi piinavaid –
ah, unistasin mustast luigest,
kuid valge lille leidsin vaid.

*

Aga allikast algab ka oja
ja ojadest jõgi saab,
neist jõgedest koguvad mered
ja meredest ookean.
Terve meretäis soolast vett ma
olen elu käest juba saand.
Küllap veelgi pean ennast petma,
et sellest saaks ookean.

1967?

Kask seemneid puistab, lõpetades suve.

Kui kiiresti aeg ometi on läind!
Ma ruttan ummisjalu üle läve –
maailm mu jaoks veel imesid on täis.
See pole küll see minu kodutanum,
mu lapsepõlveaegne paradiis,
kus valdas mind see kummaline janu,
mis minu koduõuest ära viis.

Nüüd sügis juba lõpetab mu suve.
Kui kiiresti aeg ometi on läind!
Ma peagi astun üle eluläve –
meil kõigil aeg ju kunagi saab täis.

Ei teagi öelda, kuhu suvi kadus –
üht, teist ja kolmat tehes kulus käest.
kui kask nüüd seemneid puistab, valusasti adun –
on palju asju tegemata jäänd,
Küll tahtsin olla seal ja minna sinna
ja teha seda, teha palju muud.
Nüüd tuleb kõik need plaanid lukku panna,
sest seemneid juba puistab kasepuu.

1980?; 2012

HILISED SONETID

*Ma istun õhtul jällegi su juures,
mu embuses ent pole sinu piht,
mu huulte all ei hõõgu sinu huuled,
ei hellita su pihku minu pihk.*

*Mu suust ei leegitsevaid sõnu kuule,,
ei küta kumbagi meid üles kihk,
ei vaevle kumbki armuvalus suures,
ei ole kiremängud meie siht.*

*On seda kõike saanud kogeda –
nii hella imetlust kui iha ägedat
ja hinge matvat kõrvetavat kiivust.*

*ja ühinetud kuuma kirega.
Ei ole neid me hetki paremaid
aeg ära mälust siamaani viinud.*

3.1.2012

*

*Me embused on jäänud üpris harvaks.
Mind vahel siiski haarab hellushoog,
kui istun õhtul jälle sinu kõrval.
Sind kallistada taas on minul soov.*

*Veel endiselt sa oled mulle armas,
ehk tihti lilli sulle küll ei too.
Nii rahulikult käia sinu kõrval
mu elu lõpuni on minu soov.*

*Ma usun, et see tõesti saab nüüd teoks .
Nii palju ühisaastaid meid ju seob,
koos nähtud vaeva, tuntud elust rõõmu.*

Ja kantud teineteise eest ka hoolt.

*Nüüd meie ühiselu viimset sõõmu
me tahaksime juua üheskoos.*

4.1.2012

Noorusepäevi raiskasin

niisama ringi ulades,
nüüd aga tahaks end pidada
su peremeheks ja sulaseks,
et need praegused päevad
niisama tühja ei läheks,
tahaksin kõigest hingest
olla ma sinuga ühes.

6.10.1960

Haab lehed pilland.

Punast, lillat, kollast mets täis.

Ka kaselt tuul on lehed viind.

Kõik nõnda on, kui oi see ka tollal,

kui viimati me olime koos siin.

Ka meid on sügistuuled räsind, pilland.

ma veelgi õnne lootsin leida eest,

kuid sinul kõigest olevat näib villand,

kui järvekarip sa sulgud minu ees.

Võib—olla mina purustasin silla,

mis kunagi kaht kallast hoidsid koos?

Või oled sina hoopis puruks pilland

me armastuse imelise loo?

Eks ole kibestumist olnud küllalt,

ei rohkem seda kanda enam saa.

Mets kiirgab praegu punast, kollast lillat,

ent lehevaiba varjus märg on maa.

Ma tean – mul siiski pole sinust villand,

sind ikka ihaldan ma nagu mees

ja jälgin sind ma ihkavalt ja hellalt,

kui astud minu ees siin metsateel.

Ma usun, loodan, et on aega küllalt

meil teineteist kui armsat leida veel,

jääkalgus pole sinu südant valland

mu tundele on avatud su meel.

Sügistuul,

sügistuul
meie armsal õunapuul.
lehti rapsib,
oksi rapib,
nõtket latva vangutab,
juuri lahti kangutab.
Jälle iil ta peale viskub.
Õige pisut, õige pisut –
puuke ongi välja kistud.
On kahju puust, mis hukkub nõnda vara,
et õitsedagi pole jõudnud veel.
Torm lõpetand ta elutee on ära,
jäab kogemata kõik, mis olnuks ees.

Läks mööda rajupäev, ei kartnud väike võsu
neid sügistormi märatsemaid tuuli.
Torm rohkem murrab ikkagi neid suuri
ja juurtega maast lahti kisub
neid, kellel püsti pilvisse on pea.

On igavene elu küsimus –
kas olla väikene või olla suur.

Oli üks öö, millal oleksid võinud saada minu omaks.
Oli üks öö, millal oleksin võinud saada sinu omaks.
Oli üks öö, oli üks lühike öö.

Unustatud on muinasjutud – lebavad tolmukorraga kaetult.

Unustatud on armulaulud, mida ei jõutudki laulda.
Armastus ise ei unune.

Seal valge pihlakas, seal nõtke kask,
seal vahtra punane, sel haava vask,
seal leht, mis langes enne sügiskuud,
seal puu, mis hukkus enne õiekuud.

Oli üks öö, millal oleksid võinud saada minu omaks.
Oli üks öö, millal oleksin võinud saada sinu omaks.
Oli üks öö.
Oli üksainuke öö.

05.1969

IKKA LIIVIST MÕELDES

Tuisk järvel ja järve taga,
tuisk põllul ja põlluteel.
Tuisk metsas ja metsa taga,
tuisk silmis ja südames.

On vaevakased ja rabamännid
ja kadakajässid ja klibumaa,
hallid pilved ja hallid aastasajad
ja on üks vaevadest tallatud Eestimaa.

*

Ainult mitte seda müüti, seda uhket ja suurt.

Müüt on olemas juba – müüt vaevadest,
müüt vaevadest, valudest kantud.
Müüt on olemas juba – lumehelbed tuules.
Müüt olemas juba – porine tee.
Müüt olemas juba – lõhkikäristet luule.

Kas tahad või ei, pead alluma.
Võid põleda ühes, võid põlata,
võid lämbuda sõnast, võid hulluda.
Müüt olnud ja ikka veel olemas,
ei kedagi hoidmas, ei keelamas..
Müüt nukker – värisev raag,
raag värisev, hing kärisev.
Müüt – nukker hallitaevane Eestimaa.

Müüt olemas – tamm rässakas tee ääres,
tamm rässakas, säsi tulest söödud,
tamm rässakas sõjatee ääres, tõrusid täis.

IKKA LIIVIST MÕELDES

Tuisk järvel ja järve taga,
tuisk põllul ja põlluteel,
tuisk metsas ja metsa taga,
tuisk silmis ja südames.

On vaevakased ja rabamännid
ja kadakajässid ja klibumaa,
on hallid pilved ja aastasjad
ja üks vaevadest tallatud Eestimaa.

*

Ainult mitte seda müüti, seda uhket ja suurt

Müüt olemas juba, müüt vaevadest,
müüt vaevadest valudest kantud.
Müüt olemas juba – lumehelbed tuules,
Müüt olemas juba – porine tee.
Müüt olemas juba – lõhkikäristet luule,
tükk sooja leiba lahkes käes.
Müüt nukker – värisev raag,
raag värisev, hing kärisev.

Müüt olemas – tamm rässakas tee ääres,
tamm rässakas, säsi tulest söödud,
tamm rässakas sõjatee ääres, tõrusid täis.

LUMEKÜBEMEID ALLA

Paduvihm.

Vihmapadu.

Jalad külmas vees.

Hetk on olematuks kadund,

rõõm on hinges veel.

Piisk, mis sinu näole langes,

sinu reibas kõnd.

Polnud tōotusi, ei vandeid,

oli lihtsalt õnn.

Vaikus teineteise ligi,

hellus hea ja suur.

Ma ju pidin ometigi

suudlema su suud.

Vihmapadu, vihmapadu,

loigud meie teel.

Kuidas tahaks sellist sadu

veel ja veel ja veel!

GLATSIAAL

Glatsiaal, sina glatsiaal
Hävitab metsad ja niidud ja luhad,
pinnase ümber ta voolis kord puha
meiegi maal.

Miljoneid tonnisid jääd roomas läbi,
hävitab kõik, mis siin varem võis olla,
hävitab taimed ja loomad ja mulla,
lahkudes temast jäi maha vaid rädi.

Glatsiaal, sina glatsiaal!
Talved on külmemad, karmimad rajud,
jahedad suved, lõputud sajud,
lõdiseb, väriseb rahvas siin taas.
Kas tuled vaikust taas tooma sa,
glatsiaal?

Glatsiaal, sina glatsiaal!
Palved ei aita, sest neist sa ei hooli,
kägistad, aheldad, lämmatad voolid,
vaikuse linaga taas katad maa.

22.02. '69

*Kuu – külm nagu vasetükk pakases
taevas ripub.
Vägisi nukraid mõtteid
mu pähe tikub.*

*Ajan neid välja õuele
talvekülmade kätte,
aga ei lähe, ei lähe nad –
oled kogu aeg ju mu mõttes.*

*Saadan sõnad su järele
kutsuma sind minu juurde.
Lagedail tuisuväljadel
mu sõnad kustuvad tuulde.*

*Vaid kuu kui vasetükk pakases
taeva all ükskõikselt ujub,
ta valgel mälestuskildudest
korjan kokku su tervikkuju.
17.02.79*

Lumekübemeid alla

kõledast taevast pillab
ihnelt ja hõredalt..
Minna või tulla või olla ...

Mine ja mine ja mine –
ikka on konar ees.
Ei ole ei valge ei pime,
mingi imelik hägu on see
ja ei mäleta endagi nime
selle hämuse hägu sees.
aina mine ja mine ja mine

Vesine

Vesikuuskede vahele
endale rajaksin kodu,
konnakapsaid seal kasvataks
oma aiamaalapil.
vesiläätsedest supi ma
lõunaks endale keedan,
vesihernestest pudrugä
ennast kosutaks õhtul.
Vesisulgedest sängile
siis end magama sätin,
vesikanepist endale
suitsu ette veel panen
ja näen und, et mu kambrisse
kuldkalake ujub.

26.11.1966

Jänku, jänku, väle mees,
kuhu ruttad õhtu eel?
Hämarus ju katab maad,
miks ei maga pesas sa?

Oh, mul on nii palju tööd!
Terved pikad kevadööd
põllul rukkiorast valvan,
et ei tuleks loomad halvad
rukkiorast rikkuma,
taimi üles kitkuma.

KITS KAPSAAIAS

Kitseke läks kapsaaeda,
tahtis kapsaid üle kaeda.
Kapsad olid kandilised,
naerid kõik olid nukilised.
Kits hakkas kapsaid siluma,
naksima naereid ilusaks.
Silus veidi siit ja sealt,
veidi iga kapsa pealt.
Kukk seda nägi, tõstis kära:
„Kits sööb kapsad-kaalid ära!“
Vanamemm tuli välja majast,
kitse aiast ära ajas.
Oh sina, kits, sinu koerustükid.
Mis sa sinna aeda tükid!
Nuuksus kits: „Ei tee ma paha!
Aia korda teha tahan.
Kapsad olid kõik ju kandilised,
naerid neljanukilised,
hakkasin kapsaid siluma,
naereid naksima ilusaks.
Vemmal on tasu mu hoole eest,
enam ma iialgi head ei tee.

Kibuvitsu veel õitseb

kuusiku külje all,
punalehised õied
päikest neelavad tal.
Hallid vaarikapõõsad
piki metsaveert,
kollased karikakrad
kahel pool rohtunud teed.
Varjud tulevad, kaovad
kuni ükskord on öö,
kibuvits õied suleb,
mesilind lõpetab töö.
Sorrid hõikavad öösse –
nukker on nende viis
ja see mu meelerahu
kuhugi minema viib.
Mööda rohtunud radu
hämariusse see kaob,
et koiduga tagasi tulla
õisest salapaost.

Kuskil oli rada,

metsa sisse viis,
kuusikusse, millest
kosis tuuleviis.
Kõrged, uhked tüved,
ladvus tuulevihur,
leekiv põdrakanep
lagendiku pihus.
Selle metsa taga
uued sinilaaned
nagu raamat, millel
suletud veel kaaned.

Sealt ma kutset kuulsin
salalikku, kuuma,
kitsas rohtund rada
pidas sama suunda.
Hinge hoides seisin
juba uuel rajal,
kuid mu mõistus ütles:
seda pole vaja!

Seal on samad kuused,
sama vaigulõhn,
sama põdrakanep,
pehme suveõhk.
Kuid mu süda nuttis,
kui sealt ära läksin,
maarjalepa ladvad
vastu sääri peksid.

28.10.1960

Kukkus vette üks sätendav täht,

siis kui kallastel lõõskasid lilled
ning tumedas kuusemetsas
noor metsavaim häälestas pilli.

Kukkus vette üks tuline täht,
aga koidiku varases valges
temast vesiroos kasvas üles,
õie aovalges lahti lõi.

Suur meri on täna nii sinine

ja särav kui valguseriik –
just nagu taevas ja päikene
oma valguse saaksid siit.

Ja kaldakivide vahel
vilkad maimud on mänguhoos,
nad üksteist ajavad taga
ja keerlevad rõõmsalt koos.

Neis mõndagi suureks saades
ees ootavad süvaveed,
kus ka kõige selgemal päeval
vaid hämarust näevad ees,

kus taimed on veidrad kui loomad,
kus mõnigi loom on kui taim
ja kus taimedest loomade vahel
luurib ringi mureen või hai.

Aga praegu näib meri nii sinine
ja hiilgab kui valguse riik
ja täna taevas ja päikene
oma sära saavad siit.

Vihma peksab akende vastu

*ja üle mu olemise
suur ja sügav südaöö laskub.
Ja selles öös mina ise
kui pimedus süngemust.
Ei kübetki helendust,
ei kriimugi valguse kuma.
Ainult kauguses silmapiiril
ere täheke saadab kiiri –
SINA!*

Hiline jaanikuuõhtu.

Päikene looja on läind,
päeva soojust ja lõhnu
tuuletu õhk on veel täis.

Päev ju ei ole enam
ja öö pole käes veel.
Hea lihtsalt on nõndasama
istuda maja ees.

Pole ei palav, ei vilu
ja ega veel pole ka und.
Võib vaadelda suve ilu
nõnda kasvõi terve tund.

Kusagil klähvivad penid,
keegi kooserdab külateel.
Õhtu venib ja venib
ja ei lähe pimedaks veel.

Näe kirevärvilisi sügislehti

seal laial vahtral, kõrgel haavapuul –
mis nendest saab, kui tõuseb tormituul?

Ei voola temas enam elumahl.
Kui kaua nii ta vastu panna jaksab,
kui raju piits ta pihta jälle laksab,
torm rebib nagu sepapihtidega,
iil nüri hambaga ta rootsu saeb.

On ükskord ikka läbi tema aeg,
kui iiling teda ikka jälle ründab.
Ta langeb puult ja läbi õhu lendab.

See lend on nagu särav tähelang,
üks hetk veel ilu, korraks särab kuld,
siis saab ka tema koduks röske muld,
ta teiste omasarnaste seas magab
ja nendega ühtmoodi saatust jagab.
ning peagi katab teda lumehang.

Kui kevad ükskord saabub, rohi tärkab,
neid enam mitte keegi siis märka,
maa täis on kõdunenud leheprahti.

Hulgub tuul juba akna taga,

septembri alguse tuul
ja hõreda pilve tagant
vahib närviline kuu.

Nii palju on lõigata vilja,
lookas kõrsi põldudel näed.
Homme olla võib liiga hilja,
sügissajud on juba käes.

Nii palju on küpset vilja,
teri pudeneb – võta vaid!
Võta täna – ehk homme on hilja,
keegi teine kõik endale sai.

Nii palju on küpsenud vilja,
tahad, siruta välja vaid pihk.
Võta täna – ehk homme on hilja,
kõluks pudeneb viljavihk.

5.8.1974

Metsavälule minuga täna sa tule,

*kui valgusest hämarus saab.
Kivi äärde teen üles ma lõkketule,
et end tunneksid julgelt sa.*

*On õhtu ja pimedus katab maad
ja selles me kahekesi,
su huuled ma endale suudelda saan,
mind kallistab hellalt su käsi.*

*Kuskil kriuksatab uks, kuskil haugatab koer,
kaugel veduri huigatus kumiseb.
Suveõhtune õhk – see on uinutavsoe,
juba tukuvad kuusikud unised.*

*Öö hingetuks kulgeb. Napp on suvine öö,
öö nii palav, et lämmatab hinge
Süda rinnus kui trumm aina valjemalt lööb,
kui mu suu sinu ihul teeb ringe.*

*Läheb meelest meil lõke ja öögi mul unub,
kui mu käed on ümber su vöö,
olen üleni, üleni hõivatud sinust
ainult sind üksnes tunnen ses öös.*

*

*Sädemeid öösse pihustab
lõkke võbelev loit,
kuu läbi pilvede kihutab
ja kaugel on alles koit.*

*Tulekübemeid tuultesse
pudeneb lõkke päält –
minu suudlus su huultele
elu lõpuni hõõguma jääb.*

Rinnuni kasvand on hein,

*kõrred täis päikesesooja.
Õdus on olla siin meil,
kui päikene läinud on looja.*

*Purju teeb ristikulõhn.
Või on see hoopis su ihu?
Või sumbunud suveöö õhk,
kui hoian su käekest ma pihus.*

*Õö tuleb, pime ja palav
ja surub meid vastu maad,
sinna, kus lõhnab rohi
ja kus õite müriaad..*

*Maailma pilkude eest
peidab meid lokkav rohi.
Õötuules sosistab see –
varjul maailma pilkude eest
kõike sa võid ja tohid.*

*Aga pimedus kutsub meid ühes,
kutsub aina ja aina ja aina.
Udus kustuvad jaaniöö tähed
ja mõistus kaob tunnete uimas.*

Ööst lõusis taeva pilvi suuri, raskeid.

Tuul klopib aknal: „Sisse, sisse laske!“

Lund keerab sahistades vastu ruutu,
ei paista väljast tähte ega kuud.
Kõik rajus äkki hoopis teiseks muutund,
jäi endiseks vaid tuul.

Ja süda valutab ja peksleb rinnas
ja mütsi poole sirutuvad käed.
Ent kuhu minna? Milleks üldse minna,
kui radagi ei näe?
See on see tuisutuule kutse aknal,
mis ärevaks ja nukraks meele teeb
ja ei tea mida igatsema hakkad.
Tead küll, et enne õiget sa ei leia teed,
kui ükskord radu mattev tuuling lakkab,
kuid ikka välja tuisku kisub meel.

Koltund on kõrs, mis oli veel haljas,

tühjad on aiad ja lagedad väljad,
lehitud kased kahel pool teed..
Kuusetukk künkal vaid haljendab veel.
Pean sinna künkale üles ma tõusma,
kuusiku haljusse välja pean jõudma.
Praegugi soe on ehk kuuskede all,
torma ei tuuled, ei näpista hall,
paistab ehk praegu seal suviselt päike,
valgustab ilma ja soendab mu käike,
õitseb ehk veelgi seal mõnigi õis,
maasikaid noppida rohu seest võib.
Õhtuses päikeses mets näib nii särav,
kõik minu mured seal unuksid ära...

Ah, pole seal muud kui vareste lend,
üksi ja hüljatult tunneks seal end.

Vihma sajab - arutumalt palju,
kõduneb ja koltub suvehaljus.

Piisa järel alla langeb piisk,
iga piisk viib elu kaasa siit.

Kustub õunapuude suvejutt,
nüüd neil okstes ainult torminutt.

Kustub toome roheline soojus,
punab puu kui päike pilve loojuks.

Piisa järel alla langeb piisk,
elujõudu kaasa viivad siit.

Ja jääb lõpuks ainult lage maa,
kus me miskit varjata ei saa.

Raagus okste vahelt paistab läbi
meie kurbus, valu, hirm ja häbi.

Kui sa unistada oskad siis,
on see nagu kirgas päiksekiir.

Paistab, soendab ja ei küsi see,
kas sa maksta jaksad selle eest.

ÖISES ÄIKESES

Välke sähvib, aga öö on tume,
üha tumedamaks läheb veel.
Kobamisi rada leida tuleb,
halb on käia praegu metsateel.

Kus on eha? Kus on tähesära?
Ainult raskeid pilvi taevas täis.
Nõnda pea ei kao veel sealt ära,
enne mitu äikest üle käib.

Kõmisedes vaibub kõue kaja,
vaikus aga ootama jääb uut.
Ja siis äkki paduvihma sajab,
hetkega saab seljas märjaks kuub.

Vajad varju siis, kui varju pole,
aina sadu, üksik metsatee.
Aralt hoidud kuuse lähedale –
kaitset, kasvõi näilist, pakub see.

Alles siis, kui tähti hakkab paistma,
lõpuks märkan eespool majasid.
Kõik nad nüüd on valmis hoidma-kaitsma,
kui mul kaitset pole vajagi

Lehti langeb teele, lehti varajasi,

aga see on ainult kase enda asi,

kas ta oma ilu loobib pilla-palla

või siis hoiab, kuni sügiskülm on kallal.

leht siis pole ilu, leht on siis vaid koorem.

Need ta rahumeeli annab tuulte hoolde.

Vastu saab ta talvelt rahumeelse une,

uuel kevadajal uue värske jume

Siis, kui luulet ei viitsi lugeda

ja ei meelita kaasa romaan,
aga vara on põhku veel pugeda,
sest silmile sõba ei saa,

tule kaasa siis haljale luhale,
kus loojuva päikese kuld,
head teed tule ütleva ehale,
kui veel soojusest lõhnamas muld.

Seal saad näha, kuis langevast kastest
longu vajund on värihein.
Seal ehk üheskoos polegi raske
jälle teineteist leida meil.

Seal ehk kokku meil juhtuvad huuled,
nii et õnnest jääb kinni mu hing,
Vaikseid sõnu su suust seal ehk kuulen:
“Usu, ikka veel armastan sind!”

KODUTUD

Näe, kodutud istuvad pingil,
vajund rinnale hallinev pea,
ja on selge, et elu ei kingi
enam nendele midagi head.

Tõesti, mitmedki ise on süüdi,
et nüüd sedasi tukastab siin,
kuid nii mõnigi hoolega püüdis,
aga elu alt jalad tal viis.

Allakäigurada on libe
ja nii ahvatlev näib see tee,
kuid talvine külm on kibe,
hingetühjus kibedam veel.

Välja pääseda pole neil lootust,
kõri ümber kui veetud on ling.
Pole usku, ei parema ootust,
ja on ammugi mõranend hing.

Ent ei paistagi ilmest neil õudu,
pole pidevalt näos nendel tusk,
tihtipeale on naerdagi jõudu,
nagu oleks neil imesse usk.

Nähes neid ma ei mõista, ei taipa,
kas nii suur on neis elamiskirg,
et see vaevadest üle neid aitab.
Või on surma ees lihtsalt neil hirm?

Olla heidik ei ole ju meeldiv,
aga järsk on see langemistrepp
ja see näitab, et päriselt keegi
pole enese õnne sepp.

Vaevalt mina nii elada suudaks –
pole kodu ja kadund on siht.
Meeleheitlikult aga, näe, kuumab
nendes istujais elukihk.

Mis see on, mis neid hoiab veel jalul
talvekülmas ja tuisus ja jääs?
Pole hirme, ei häbi, ei valu,
tahe püsida ainult veel jääb.
/ellujäämise soov on vaid jäänd/

Jälle sajab ja sajab ja sajab,
raagus oksades kõhistab tuul
justkui muud meil ei olekski vaja
sellel kõledal sügisekuul.

Muud midagi polekski tarvis,
poleks oodata midagi muud
kui vaid päeva halli ja morni,
mis määndab liha ja luu.

Ei märkagi aja kulgu,
kõik üksainuke ähmane somp,
tuppa otsekui teokarpi sulgun,
kurgus korgina lämmatav tomp. / klomp.

Las rusudeks langeda müürid,
las jalge all väriseb pind,
oma südamepeeglit küürin,
muu miski ei huvita mind.

Aga see minu südamepeegel
selles sombus on samuti tuhm,
miskit kaunist ei tule meelde,
olen tundetu, loid ja juhm.

MÄRTSIÕHTU

Valjusti kraaksuvad varesed,
lennates kuusikus ringi,
varblased õue peal kareldes
otsivad raasukest mingit.

Külmunud ehani niriseb
katuselt sulavee piisku,
lumi näib kahvatusinine,
hang täis on sulavee niiskust.

Kumavast loojangust jutuga
tulevad tüdrukud salgas,
õuedel hoole ja rutuga
õhtune talitus algab.

Koerad õuedel istuvad,
aeg-ajalt hauguvad õhku.
Valgus ja pimedus ristuvad,
muutudes hämaraks õhtuks.
1957?

Tume kirikutorn vastu eha

kui ähvardav sõrm,
mille hoiatust kuulda ei taha
me kuigivõrd.

Ikka veetlevad patused lõbud
ja maine nauding ja troost,
kuni oled veel vähegi kõbus
ja kondid ei lagune koost.

Liiga ilus on maapealne elu
ja maiste rõõmude ring,
et millegi tundmatu võlu
veel igatseks hing.

Mis paneb lapse keksima?

Ma võin küll veidi eksida,
kuid küllap olemise rõõm
ja värske õueõhu sõõm
ja ema käsi hell ja soe.
See käsi alati on toeks.
Ent keksuga võid eksida,
kui pulgakommist unistad
ja kogemata komistad.
Siis ema käsi hell ja soe
su põlvel kriimud üle loeb.
See pihk on arstirohu eest,
kõik põlvkriimud terveks teeb.
ja häda pole midagi
Ning keksida võib edasi
mai/juuni 2010.

Ma kõnelen veel sinuga

me armsas emakeeles,
sest mitte päris kõigil meil
see pole läinud meelest.

Ma kuulen, et ka minu poeg
aktsendita saab läbi
ning selles keeles kõnelda
tal veel ei ole häbi.

Kuid uued Kniks-Mariihenid
on hakand andma tooni
ja vanemate takust keelt
neil tunda pole soovi.

Mis edasi? Ei midagi.
Üks keel on jälle hääbund
ning mingid jäljed temast vaid
on ajalukku jäänud.

Neis raamatuist, mis trükitud,
saab muuseumivara,
see vara, mida röövida
ei ihka ükski varas.

Hulk sõnu võõraid, mõistmatuid
on sinna kantud kokku
ja uue moodsa põlve eest
jääb nende sisu lukku.

Hulk sõnu võõraid, mõistmatuid –
kes uurida neid viitsib.
Ja see ei loe, et seda keelt
kord ilusaks ma kiitsin.

Kõledal talveõhtul

hämarust vahin aknal.

Sõõmuke karget õhku,

kübeke lootust pihku –

ja süda taas lööma hakkab.

Lähed ses kevadesajus

säravalt ilus ja sirge.

Järele vaadates tajun

jälle su vastu kirge.

Ärkava mullani maha
vihmapiisk painutab minu,

sest ma ei tohi, ei tohi

tunda su järele himu.

Su pelgust tunnetan ma igal sammul,

see on mu ees just nagu riigipiir

ja selle ees ma kohmetunult tammun.

Kas see meid lõpuks eri suunda viib?

Ei kehti mulle viisavabadus

ja sa ei ole mulle andnud viisat.

Võib olla kõik on siiski lubatud

ja kõik me pelgus on vaid endapiirang...?

Kas mäletad? Tavaks on öelda.

Ka mina kõnelen nii.
Kas mäletad – läksid mööda
nagu poleks mind olnudki siin?

Mis päeval, missugusel tunnil
su süda aru sai,
et mina su kannul kõnnin
ja sinust unistan vaid?

Sa vastuseks oskad vaid naerda.
Ega minagi täpselt ei tea
sulle ütelda seda tundi,
mis ajast sind armsaks ma pean.

Vari on kadunud teelt,
sest päike läks pilvede taha.
Räägime eesti keelt,
kuid teineteist mõista ei taha.
Räägime ühte keelt,
kuid teineteisest mööda
Justkui midagi meie teelt
ära kadus ainuma ööga.
Ja ometi tunnen ja tean –
valutab sinugi süda.
Nii nagu minagi, nead
kõverat kõnerada.

Vaiksel karikakral oma õnn -
õitseda ja valmis saada seemned,
et ei tuleks aasal käies sul
oma tühjad lillevaasid meelde.
Ja et sa ei päriks tema käest,
kas su kallim armastab sind veel
või on hakanud sind unustama,
teise poole kaldub tema meel.

Muidugi sa küsida ju võid,
aga parem küsi siiski endalt,
kas sa ise oled teinud kõik,
et ta sinu kiindumust võiks tunda.

Vana ja väsinud, istun norgus,

kõrvad on lontis ja saba sorgus –

ei, see mis ilus ja hea, mitte kunagi enam ei kordu.

Ja see, mida pole veel olnud, mida pole veel tundnud
ei jõuagi minuni iial.Ainult väikesed patud, väikesed võidud
on mul endaga hauda viia.

Ja libisen, libisen, libisen

aina alla ja mööda,

sinna määrdunud halli aega,

kus mind iialgi rüütliks ei lööda.

Vaata mulle otsa – ja mõõga ma pillan käest.

Päikene loojub ja ongi läbi päev.

AHVATLUSMARJAD

Terve põõsas täis punaseid marju,
nii punaseid nagu su suu,
terve põõsatäis punaseid marju,
veel ei ole neid rüüstanud tuul.

Terve põõsatäis punaseid marju...
Kui õige neid röövimas käiks?..
Aga marjade – lehtede varjus
okkaid teravaid põõsas on täis.

Tean küll ma neid punaseid marju,
mis nii petlikult peibutavad.
Tean küll ma neid ahvatlusmarju,
mida kunagi kätte ei saa.

*

Kaob sügis ja tulevad külmad,
käivad tuisud ja loobivad lund.
Kuni püsivad talvised ilmad,
põõsas lume all magab und.

Hangest kevad ta sulatab välja,
kui päikene kõrgemalt käib.
Pruunid, närtsinud näevad nüüd välja
marjad, mida ta praegugi täis.

Kas need ongi need punased marjad,
mida sügisel ihkasin ma?
kas need ongi need unelmamarjad,
mida kuidagi kätte ei saand.

Purde all vāsinud veed,

pea kohal pilvede rodu.
Mööda kolletand teed
tuleb sügisesadu.

Õlgadel narmendav rātt
tormi poolt lõhutud pilvest
tuleb sügise-ātt
masendav tōsidus ilmes.

Pārnapuult kullase kee
puistab ta sinule kaela,
sunnib vaikiva vee
purde all nutma ja naerma.

Lāheme āra siit teelt –
sūgis on alanud juba.
Enne lahkumist veel
korraks end suudelda luba.

Sūgis on meilgi ju kāes –
milleks veel hoīame teda?
Kaugusest, tagant māe
algab kevade rada.

6.12.1963

SURNUD MUTT

Umbrohtund peenra roheline vaip,
vao vahel surnud muti roiskuv laip.

Tal liikmed kanged, maha tuleb karv,
peal sebib roheline kärbseparv.

Ja allpool mardikate sagin käib,
et päästa endale, mis kärbseist jäi.

Nad mullas tõnguvad, et tekiks auk,
mutt varsti selle augu sisse kaob.

Jah, teadnuks mutt, et ta ei talu tuult,
maa all siis püsinud ta oleks truult.

maa peale poleks tulnud käima ta.
Nüüd vaene lojus surnult lamab maas.

ja tema peal on kärbseparve lend,
all mardikad on augu kraabitsend.

Ja varsti jälle katab teda maa,
kuid nüüd ei uurista seal käike ta.

Raskelt astus üle välja

sügis kulupäine,
ees tal sajad linnuparved,
taga raju jäine

Rebis puudelt maha lehed,
pori sisse laotas,
et need läinud suvejast
viimsed jäljed kataks.

Lähen üle märja niidu
sünge metsa poole,
et ka oma mälestused
anda raju hoolde.

Siin me jooksimine kord tühja,
hinges kevadvalgus,
ja ei teadnud kumbki seda –
oli lõpu algus.

1957

Näe, odrapead kaldunud kummuli -

kombainid on varsti platsis.
Poole ööni põldudel rügavad
meie isamaad toitvad matsid.

Ja siis tuleb nisu ja rukis ja siis
kaeravälgi kollakaks tõmbub.
Kõik nad käsivad: Salve, mats, kõik see vii,
mida loodus on sulle andnud.

Aga keegi ei küsi, ja keegi ei tea,
kui palju vaeva ja valu
see mees oma õlgadel kandma peab,
kes maast selle välja kõik võlus.

Ega vaeva ja valu see töö vaid ei too,
omad rõõmud eks ole ju siingi,
on rõõm, kui salves on viljavoos
või orasepõllul pilk viibib.

EIT

Kõik lapsed laia ilma läksid,
neid käimas pole tanumal,
nad üksinda mu siia jätsid
ja taatki lesib mulla all.

Ei jaksa enam heina teha
ja rohi lokkab aiamaal,
sest võõras töö eest nõuab raha,
ent see on visa tulema.

Kuid ikka koperdada püüan,
et päris kangeks kont ei jääks.
Ma kuulen, kuidas taat mind hüüab,
ent teen, et kurdiks olen jäänd.

Ehk luid küll tihti valu murrab
ja sügisel on lausa piin,
ma siiski veel ei tahaks surra –
on elu siiski armas siin.

Võib olla siis, kui jälle rüsab
uus kevad ükskord üle maa,
mu maa peal kuivaks jäänud üsast
paar sinilille üles a´ab.

1968

HOBUSED

Külma vihma käes, kössis ja kõveras,
kari hobuseid ädalal sööb.
Sügisraskeist ja madalaist pilvedest
ühes lörtsiga pudeneb öö.

Ilm on selline, millal ei otsita
õues ühtegi hädalist tööd –
lumi, rahe ja vihmaga segatud,
nagu piitsaga palgele lööb.

Selga peremees kasukat passitab,
tõmbab teeline koomale vöö,
nukralt kuutidest sajusse vahivad
õuekoerad, ja miskit ei söö.

Sügisraskeist ja madalaist pilvedest
ühes lörtsiga pudeneb öö.
Külma saju käes, kössis ja kõveras,
kari hobuseid ädalal sööb.

Vana ja küürakas puu,

okstes sügise kahin,
priske, punnpõskne kuu
maa peale alla vahib.
Tule ja oota mind siin
selles hämaral tunnil,
muinasmaale su viin,
käime seal, kuni on hommik.

Täna me kõverat puud
kumbki meist näha ei taha, t see punnpõskne kuu
mõttetult vahib maha.

Oleks sa armastand mind,
siis sa me puud ei vihkaks,
oleks ma jumaldand sind,
veelgi ta juurde ihkaks.

Halapuu üksinda jäi
sügiserajude murda
Selgeks meilegi sai,
kui ruttu võib armastus surra.

Või ehk polnudki muinasmaad,
ainult tolmune külatee,
kust imedemaale ei saa,
kui ei püüagi saada me.

9.12.63

Üle mäe läksin ma, üle mäe

terve tund, terve öö, terve päev.

Valgeis hammastes vileviis –

mis see minule maksis siis

minna mäele ja üle mäe.

Oh sa talv, mis veel polegi talv.

võrsuv oder, mis ükskord on salv,

salves kuldsed terad on koos,

ise olen need sinna ma toond,

minnes mäele ja üle mäe.

Panen otsivalt silmile käe:

kuhu küll kõik need terad on jäänd?

Sõklad pihus – ei midagi muud

ja ka need puhub pihust mul tuul,

kui ma longates läen üle mäe.

Üle mäe lähen ma, üle mäe,

lähen aina ja lõppu ei näe.

Ja ei tea, kuhu teekond mu viib,

vaikind hammastes vileviis,

päike tõusis ja looja pea läeb.

Üle mäe lähen ma, üle mäe.

1968

VAARIKATE KÜPSEMISE AJAL

Vaarikad küpsevad punased,
vaarikad punased, suured.
Kõik minu rõõmud tunased
olid su punased huuled.

Vaarikad küpsevad punased,
karu neid nosib ja tallab.
Huuled su huuled punased
üle teab mitme valla.

Vaskine ratas vaskine ratas kuu kihutab kui
kolmekopkane mille ma peost pillasin Nüüd üudub
mul see kopikas mille peost nii hooletult pillasin ja ma
ei saa välja lunastada oma kuldrubla Ja igal ööl vahin
ma taevasse kus vaskine ratas vaskine ratas
Vaarikad küpsevad punased,
võta kui palju tahad.
Kõik om rõõmud tunased
kergele käel pillasin maha.

02./03.01.´69.

RINGMÄNGOLAUL

Lapsed mängivad õues „Kes aias“
nii nagu on laste viis.

Ka sina, mu rõõmudemaias,
ära kuuskede alla mind vii.

Seal kuusikus puid nõnda palju on reas
ja kõigil on käbid kui ehted peas
ja kõigil on tüvedel vaiguhaav.

Mis meist küll, mis meist nende all küll saaks?..

Parem lastega mängin ma aias,
seal nendega ringmängu teen,
aga sina, rõõmudemaias,
vali ringist mind endale.

Neid lapsi, neid lapsi kogu õu on täis
ja kõigil pilk lustist on särama läind,
aga rohkem neil hõõguvad huuled veel.

Keda ükskord küll ükskord kutsuvad need?..

Ja lapsed mängivad aias,
hääled kajavad kaua veel,
aga sina, rõõmudemaias,
mind ei valindki endale.

Kolmkümmend kraadi on pakane

ja mina pean kütma tuba.
Kolmkümmend kraadi pakane...
Ema, mind õue sa luba.

Las ma jooksen hangedes salusse,
kus külmas praksuvad kased,
tahan joosta ma sinna salusse,
kus mu rõõmul kord oli ase.

Kus nõtked oksad kaardusid
kahe suudleva kogu üle,
kus nõrked oksad kaardusid
ja hoidsid meid mõlemaid süles.

Seal tüvele naalduks, ei tunnekski,
et pakane näpistab keha,
sest ise kaseks ma muutusin
ja ära sealt salust ei taha.

Kolmkümmend kraadi on pakane.
Oh, ema, miks kütta tuba!
Kolmkümmend kraadi pakane
mu hinges on ammu juba.

Tuul tuli mu õunapuu latva

lehti maha pilduma.
Vaatan seda – ja süda hakkab
kui külmunud klaas kilduma.

Jäätunud rohtu kukub
õunapuu lehepuru.
Külm ja valus rõngas
mu südame kokku surub.

Justkui oleks midagi
ära kistud mu käest,
mida enese omaks pidasin,
justkui viimast korda sind näeks.

Viimast korda kui puudutaks
sinu kätt, sinu juust,
viimase armsa sõna kui
kuuleksin sinu suust.

Külm ja valus rõngas
mu südame kokku surub.
Jäätunud rohtu kukub
algav õnnelik päev mul puruks,

Kõledad koidikud tõmbavad

jääkaane tiigiveele.
kahvatu sügistaeva all
luiged lähevad teele.

Kurblikud hõiked langevad
meile kui valusad haavad.
Ei söanda me eneselt küsida,
kes meist siis lõpuks saavad.

Tõmbaksid kõledad koidikut
üle meiegi jääkülma kaane.
Ent mina ei tea,
kelleks me küll siis saame.

Küllap vist lihtsalt olijaks
kõleda taeva all,
kelle hinge ei puuduta
ei hea ega halb.

Rahutus päevast päeva

õhutab hinges tuld.

Ei suuda ma lüüa käega,

kuni sina veel oled mul.

Kardan, et haihtud ära

nagu haihtub lillelõhn,

nagu kustub tähesära,

nagu jahtub suvisoe õhk.

Alles olid – ja enam ei ole,

ei tunne me teineteist.

Talv taevast alla tuleb

ja libiseb üle meist.

Kased kraavide kallastel

lehitud, vihmast märjad,
ammu on kulusse närbunud
laste võilillepärgad.

Kõik on nii udune, tumenev,
otsekui enne und.
Tuulgi on paigale tardunud,
oodates lund.

Sinu silmad vaid säravad
otsekui tähepaar.
Vaatan neid, vaatan – ja kunagi
vaadatud küllalt ei saa.

Unine udu ununeb,
hommik hall meelest lä'eb.
Tõusen ja tean, et jällegi ma
neid säravaid silmi näen.

Teen sulle pärja ma uue
sõnadest helladest, headest,
et sa mu sügavat kiindumust
ära ei unustaks eales.

Punaste rooside und nägin.

Sina olid ses unes.

Olid kui hoidja ja kaitsja

laotund mu südame üle.

Rõõmus siis olin ja rahul,

et ma sind jällegi nägin,

kasvõi vaid korraks, kas ainult

punaste rooside unes.

SAKSAOUL

Astub aeglaselt ratsu kesk kõrbe.
Astu, astu, veel teekond on pikk.
Üle tühjade luidete laskub
kiirelt tihenev hämarik.

Nagu raugastund kondine käsi
kerkib liiva seest saksauul,
tühja, lagedat kõrbe valvab
nukker, otsekuu kodutu puu.

Palav päike ta vajutand maha,
janu muljunud madalaks pea,
kuid ses küürakas kehas, ma arvan,
elab kõrbevaim hingelt hea.

Õhtul jahedal istume ringis,
põleb lustakalt lõkkes ta puit,
kuuma heledat leeki annab,
oks mis raudkõva, tihke ja kuiv.

Mis loeb kõverdand, jässakas tüvi
siis, kui muidu on väärtuslik puu.
Aastasadasid liivasid valvab
kõrbe metsavaim, must saksauul.

19.08.1965 Leninogorsk-Almaatõ

NÕIUTUD MEES

Hallsinine kihisev oja
ja purregi üle vee.
Kes ehitab siia koja,
saab allika endale.

Kes ehitab siia maja,
vett lättest toob iga päev
ja suvisel udude ajal
näkke allikal tantsimas näeb.

Nood viipavad talle rätte
kui kutsuksid: Tule ka!
Kuid ühtegi nendest kätte
mitte kuidagi mees ei saa.

Siis prullaka naabriplika
ta kaasaks toob endale.
On's ta süü siis, et öösiti ikka
näki kutsumist kuuleb veel?

1969

Pakase ring sai täis

ja jälle meil võimutseb sula.
Mõttes su kannul käin
nagu ikka, nii ka täna.

Uhkustav torn ja autode read
ja asfaldil läiklev vesi.
Miks me ei ole tänagi seal
üheskoos, kahekesi?

Üle lobjakas kirikumäe
tuul toob tumedaid pilvi.
Seisan seal ja jällegi näen
sind nii selgelt kui ilmsi.

Ja su väikesi jälgi reas...
kuigi sina vist mind ei märka
Või kes teab – äkki sinugi peas
mõte minust seal tärkas.

Akna taga sireleis sahistab vihm

oma igavat sadude juttu.

Täna päev meil siin venib kui kummist rihtm,
aga päiksene mööda kaob ruttu.

Tulid tuuled ja vihmad ja õitsevast puust
raskeid piiskasid pudeneb rohtu.

Mängib raadio neiust ja õhtust ja kuust –
väljas vett valgub õue peal lohku.

Sirel õisi on tulvil ja õnne on neis –
aga õnn on kui pilve all päike.

Siis, kui päevade kaupa ta külastab meid,
näib ta olevat lihtne ja väike.

Alles siis, kui siin vihmahoog sirelist
õnneõisi raputab maha,
kasvõi seda väikest ja lihtsatki
iga päev jälle kogeda tahaks.

Akna taga sireleis lõputu vihm
räägib trööstitut murejuttu.
On kadunud kuhugi elusiht,
sesse vihmapiiskade nuttu.

Tule, õnn, minu juurde! Ma sirutan käe,
tulen poolele teelegi vastu!
Kuis ses sajus ma, mõistmatu, aga ei näe –
õnn ongi mu õuele astund.

Mina armastan teda ja tema mind –
mida rohkemat ongi siis vaja.
Sellest teadmisest helgeks muutub hing
ja tusa see minema ajab.

*

Näo surud sirelipuhma.
Õisi sealt pudeneb.
Palgetel puna uhkab.
Mida sa häbened?

Kevad ja armunud olek,
õnnetunne ja hirm –
mis saab, kui sellest tuleb
meeletu suvekirk?

Näo surud sirelipuhma,
otsides õnneõit.
Kui ikka väga tahta,
õnneõie selt leida võib.

Kui ka ei leia, eks ikka
armumist nautida võid
ja kevadepäeva pikka
ja sireli lõhnavat õit..

Ja kui ka õnne ei tule,
jäab kevad ja päikeselõõm
ja unelma virvatuled,
õnneõie leidmise rõõm.

Kuskil maade ja merede taga

õnn su poole ehk juba on teel
või ta norinal põõsa all maga,
lihtsalt ärganud pole ta veel.

Küll ta tuleb! Ei saa ju nii olla,
et on elu vaid üksluine, hall.
Juba homme õnn tuppa võib tulla
ja on armsama silmad tal.

Mis sa ütled, kui lävele astub
ja su põsele õrnalt teeb pai
või su põlvele isegi istub?
Kas ta tulekust arugi said?

Tuleb vaikselt, ei kisa, ei kära,
trumm ei põrise, üüriga fanfaar
ja võib olla, et aastate pärast
alles mõistad, et kohal on ta.

